

NEMAČKA BEZ REŠENJA ZA ULAGANJA U ENERGETSKU INFRASTRUKTURU

NACIONALIZACIJA ?

REGULATIVA, POLITIKA, CENE

BERLIN – Jedan član vlade Nemačke predložio je radikalnu meru delimične nacionalizacije prenosne elektroenergetske mreže u najvećoj evropskoj ekonomiji, zbog odsustva rešenja za očajnički potrebno proširenje visokonaponskih linija u zemlji. Ilse Aigner (na slici), ministarka za zaštitu potrošača je, kako prenosi *Der Spiegel*, "izgleda pogodila u metu u koju istom argumentacijom gađaju mnogi energetski eksperti i poltičari". Time bi se ujedno ispravila, po mnogima, istorijska greška vlade Angele Merkel: prodaja prenosne mreže privatnim kompanijama poput RWE, Vattenfall i E.On. Te prodaje su doprinele stvaranju atmosfere da je ekstremno teško

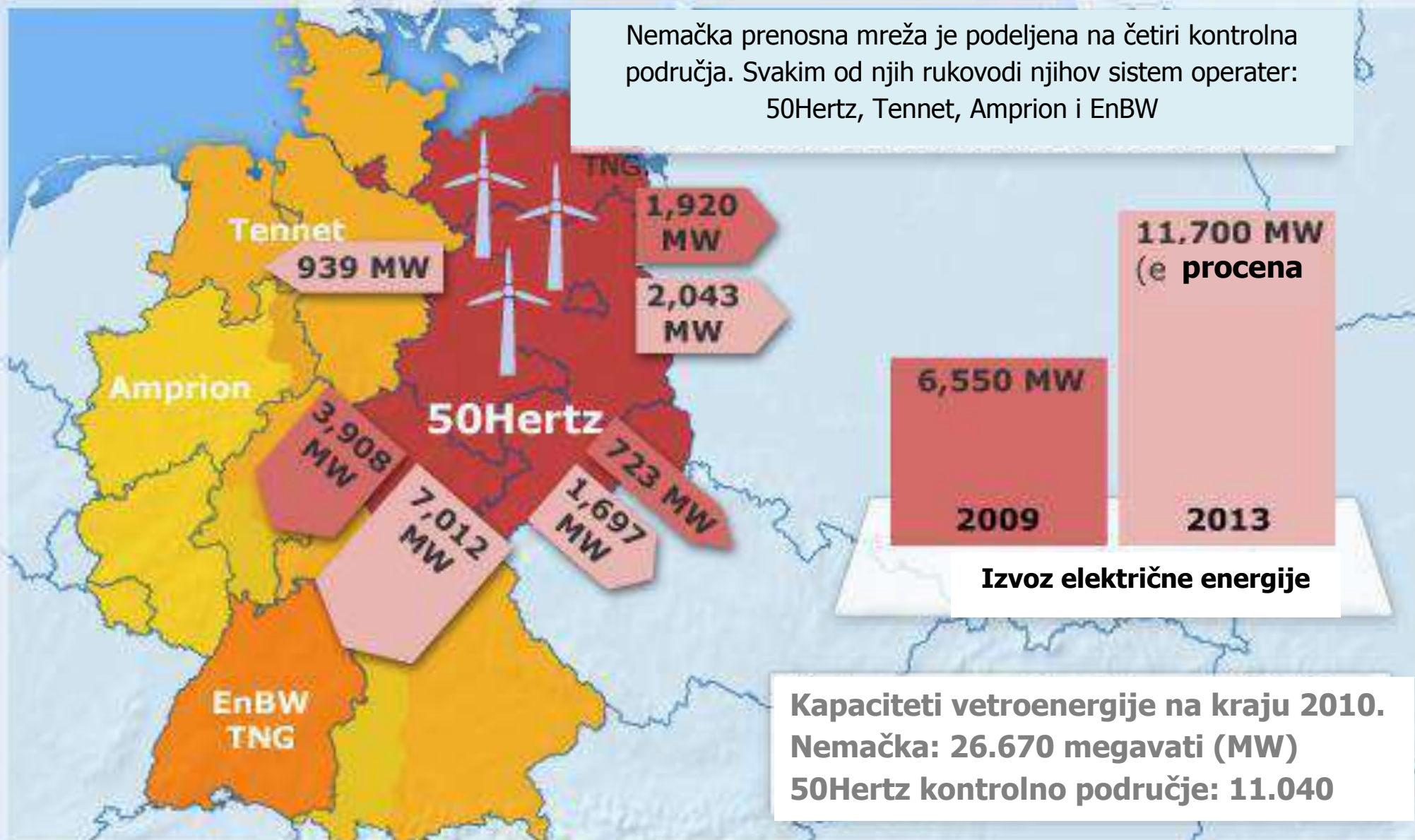

realizovati ambiciozni vladin multimilijarderski plan *Energiewende* izgradnje 1.550 km duge nacionalne mrežu dalekovoda sposobne za povezivanje ogromnih izvora obnovljive energije kojima treba da se kompenzuje postepeno zatvaranje nuklearnih elektrana u Nemačkoj, konstatuje list.

BERLIN, VARŠAVA, PRAG - Analitičari predviđaju da će 18% nemačke potrošnje električne energije uskoro poticati iz solarnih sistema koje treba povezati na mrežni sistem te zemlje, što će dovesti do njenog preopterećenja. Nemačka trenutno prenosi energiju iz obnovljivih izvora (OIE) na severu do juga preko sistema trećih zemalja, kao što su Poljska, Slovačka i Češka republika, dovodeći sisteme tih zemalja na ivicu pucanja. One stoga zameraju Briselu što samo u jednoj rečenici ukazuje na ovaj problem Nemačke u saopštenju o internom energetskom tržištu. „Dogradnja prenosnih mreža je pre 15 godina trebalo da bude prioritetan projekat, a od tada nije mnogo urađeno“, citira *EurActiv* šefa analitičkog odeljenja ČEZ-a, Mihaela Krepelku. „Ako ostvarimo cilj za 2020. (20% udela OIE u energetskom miksu EU) ... mogu da zamislim šta će se desiti u 2020. ako nastavimo istom dinamikom“, dodaje on.

Izvoz energije vetra iz istočne Nemačke

Nemačka prenosna mreža je podeljena na četiri kontrolna područja. Svakim od njih rukovodi njihov sistem operater: 50Hertz, Tennet, Amprion i EnBW

Kapaciteti vetroenergije na kraju 2010.
Nemačka: 26.670 megavati (MW)
50Hertz kontrolno područje: 11.040

Prema planovima nemačke federalne vlade, u narednim godinama, četiri mrežna operatera u zemlji trebalo bi da izgrade 1.550 kilometara visokonaponskih linija, uključujući više jednosmernih dalekovoda sa severa na jug. U isto vreme desetine vetroparkova će morati da budu povezani sa prenosnim mrežama na kopnu putem podmorskih kablova skupih milijarde evra. Ove mere se neodložno moraju sprovesti ako tzv. Energiewende projekat treba da zaživi u doglednoj budućnosti. Od tog plana starog nekoliko godina, za sada je sagrađeno manje od 250 km dalekovoda, piše *Der Spiegel*.

PARIZ - Francuska vlada je prošle nedelje pristala da isplati državnoj elektroenergetskoj kompaniji EDF 4,9 milijardi evra na ime otkupa zelene energije po posticajnim tarifama i subvencionisane cene struje za socijalno ugroženu kategoriju stanovništva. *Wall Street Journal* navodi da je EDF uprkos ove olakšice i dalje pod osetnim pritiskom regulisanih tarifa za domaće potrošače električne energije i rasta troškova zbog namere vlade da zatvori neke od njenih nuklearki. Vlada Francuske je 2003. godine uvela specijalni porez na račune za električnu energiju iz koga je finansirala gubitke koje su EDF-u stvarala pomenuta dva „odliva“. Međutim, od 2007. godine prihod od tog doprinosa nije pratio rastuće izdatke za socijalnu kategoriju, kao i stanovnike francuskih ostrva u Pacifiku i Atlantiku, kojima su bile garantovane iste cene električne energije kao i njihovim „kontinentalnim“ zemljacima. Zbog toga je EDF zahtevao od vlade da pokrije manjak od 4,9 milijardi evra povećanjem cena električne energije. Vlada u Parizu je konačno prihvatila argumentaciju EDF-a i pristala da u ratama pokrije taj gubitak kroz gradualno uvećanje specijalnog poreza na račune za struju, počev od dodatna tri evra na megavat-čas, retroaktivno od januara ove godine.

SOFIJA – Cene električne energije u Bugarskoj najverovatnije će biti snižene za 1-2 odsto od 1. jula ove godine, najavio je predsednik energetske regulatorne komisije (DKEVR), Angel Semerdžiev. On je kao razlog naveo smanjenje nameta za proizvodnju električne energije iz visokoeffikasnih elektrana sa kombinovanim ciklusom (CCPP), usled smanjenja cena prirodnog gasa. *Novinite*

BRISEL – Evropska komisija je pripremila predlog nametanja obavezujućih mera javnim i privatnim organizacijama, u prvom redu ključnim infrastrukturnim segmentima, poput energetskog, da prijave i podele sa drugima informacije o težim sajber napadima, saznaje *TechWeek Europe*. Dokument još nije obelodanjen, ali je ovaj portal uvidom u sadržaj saznao da predviđa obaveze kako vladinim telima, tako i privatnim i javnim kompanijama da prijave "incidente sa značajnim posledicama". Ovaj predlog se razlikuje od lani predložene direktive EK o zaštiti podataka, koja se nije eksplicitno odnosila na sajber napade. Krajnji cilj je da se stvori prohodan, svima dostupan informativni prostor, koji bi pomogao državama i drugima da reaguju u slučaju neke kataklizmične situacije. Iz EK pojašnjavaju za TechWeek: „To izveštavanje bi moglo biti u formi poziva na pomoć, primera 'Uragan Sendi je zbrisao moju elektranu i sada prekinuo snabdevanje električnom energijom, kao i internet servis. Koga da pozovem u pomoć?'“.

TOKIO - Japanska Uprava za nuklearnoenergetsku regulaciju (NRA) izdala je nacrt sigurnosnih propisa radi obezbeđenja nuklearne elektrane od prirodnih nesreća i terorističkih napada. Nove obavezujuće mere predviđaju da elektrane moraju imati rezervnu upravljačku sobu, udaljenu od lokacije nuklearke, kako bi se u slučaju nesreće moglo upravljati elektranom i spašavanjem bez

rizika od zračenja. Osim toga, zaštitne strukture će morati da se pojačaju do stepena da izdrže udar mlaznog aviona, moraće da se ugradi snažni ventilacijski uređaji kod reaktora s filterima itd. Zbog primene ovih mera, čije usvajanje se očekuje do leta ove godine, u roku od tri godine neće biti moguće pustiti u rad sve trenutano zatvorene nuklearne elektrane, javlja **UPI**.

BERLIN – Nemačka mora da odustane od svoje samostalne energetske politike i više saraduje sa Evropskom unijom radi izgradnje troškovno efikasnog, pouzdanog i održivog sektora, manje zavisnog od Rusije, rekao je u utorak evropski komesar za energiju, Namac Günther Oettinger. U govoru na otvaranju najrespektabilnijeg energetskeg skupa u Nemačkoj, godišnje Konferencije Handelsblatt, podvukao je da će Nemačka tek kada bude partner EU imati autoritet da zastupa evropske energetske interese u svetu. Oettinger je konstatovao da će Evropa u celini biti na gubitku „ako Rusija

nastavi svoju - zavadi pa vladaj - strategiju“. **Reuters**

UGOVARANJA, INVESTICIJE, INOVACIJE

PARIZ - Francuski elektroenergetski i gasni kolosi, EDF i GDF Suez najavili su troškovne rezove i prodaju dela aktive kako bi izbalansirali pozicije uzdrmane visokim dugovanjima i slabom potrošnjom energije. EDF, operater 58 francuskih nuklearki i 84,4% u vlasništvu države, navodi da će precizne podatke saopštiti kada 14. februara objavi godišnji izveštaj za 2012. Pariski **Le Figaro** je, međutim, objavio da se radi o kresanju troškova visine milijardu evra. GDF Suez je u decembru najavio smanjenja troškova u iznosu 3,5 milijardi evra do 2015.godine. Ovih dana čelnik GDF-a Gerard Mestrallet je rekao da će novi sistem automatskog indeksiranja cena gasa za potrošače više odraziti operativne troškove kompanije. GDF Suez i drugi snabdevači su u više navrata tužili sudu državu i regulatorno telo zbog ograničenja povećanja cena gasa.

SOFIJA - Gradnja 7. reaktora u NE Kozloduj u Bugarskoj mora biti usaglašena i koordinirana s Evropskom komisijom, kazao je evropski komesar za energetiku Günther Oettinger. On je naglasio kako je nužno da bugarska vlada o tom projektu detaljno obavesti EK koja će zatim proučiti slučaj u svetlu Evropskog sporazuma o nuklearnoj energiji. Oettinger smatra da gradnja 7. reaktora, umesto izgradnje NE Belene, ne sme uticati na uklanjanje prva četiri sovjetska

reaktora u NE Kozloduj na što se Bugarska obavezala ugovorom sa Briselom. **Novinite**

SOFIJA – Ukupno 60,55% Bugara izjasnili su se u nedjelju za gradnju nove nuklearne elektrane u ovoj zemlji. Kako se na referendum odazvalo više od 20% građana (21%), odluka o ovom pitanju prosleđena je Parlamentu. Projekat NE Belene je zamrznut zbog nesuglasica

između Bugarske i Rusije (čija firma Atomstrojeksport gradi nuklearku kapaciteta 2.000 megavata) oko konačne cene koja se licitira između šest i 11 milijardi dolara. Kako bi pronašao novog investitora, bugarski premijer Bojko Borisov je raskinuo ugovor sa ruskom firmom, koja se za nadoknadu štete od 1.3 milijarde dolara obratila Međunarodnom sudu za arbitražu u Parizu. **BTA**

BUKUREŠT – Rumunski Savet za konkurenciju odobrio je kompaniji Romgaz kupovinu termoelektrane Romgaz Medias od firme Electrocentrale Bucuresti, čime će državna gasna firma postati integrisana energetska kompanija, javlja **Mediafax**. Romgaz će istovremeno biti druga kompanija u Rumuniji, posle OMV Petroma, koja će iskoristiti ovlašćenja iz vladinog dekreta da proizvođači prirodnog gasa i električne energije mogu da koriste svoj gas za proizvodnju struje. TE iz Lernuta ima udeo od oko 5% u ukupnoj proizvodnji električne energije u Rumuniji.

PRIRODNI GAS I NAFTA

DAVOS – Gasprom bi mogao izgubiti monopol na izvoz prirodnog gasa, ako se proceni da takva odluka ne bi oborila cene i ako ne bi naudila ekonomskim interesima Rusije, rekao je premijer Dmitrij Medvedev u intervjuu za **Bloomberg TV**, u četvrtak u Davosu. Agencija navodi da će u narednih par meseci Vlada u Moskvi odlučiti o zahtevu Novateka da izuzme LNG iz ekskluziviteta odobrenog Gaspromu, kako bi tom privatnom proizvođaču gasa i njegovom partneru Totalu omogućio avansno sklapanje ugovora o izvozu tečnog gasa radi prikupljanja sredstava za finansiranje 20 milijardi dolara skupog projekta Jamal LNG.

MOSKVA – Gasprom je ponudio bezmalo dve milijarde evra za grčku monopolsku gasnu kompaniju DEPA, javlja portal **Voice of Russia**. Na tu firmu, u kojoj je država vlasnik udela od 65%, a ostalo mali akcionari, cilja više potencijalnih kupaca, ali nije poznato da li neko nudi više od Gasproma. Iako je ponuda Gasprom osetno iznad tržišne vrednosti DEPA, analitičari procenjuju da bi se ulaganje ruskom kolosu višestruko isplatilo kroz jačanje pozicije i uticaja na tržištu Europe, kuda moraju da prođu novi gasovodi iz Kaspijskog regiona i Afrike, odnosno Bliskog istoka prema evropskim kupcima.

BRISEL – EU komesar za energiju Gunther Oettinger pozdravio je 21. januara ratifikaciju sporazuma o gradnji gasovoda TANAP i istog dana potpisao sporazum između konzorcijuma gasnog polja Šah Deniz 2 i konzorcijuma gasovodnog projekta Nabucco. On je to nazvao ključnim koracima za realizaciju tzv. Južnog koridora za transport azerbejdžanskog gasa u Evropu, prenosi **Eureporter**. TANAP, ili Transanadolijski gasovod, će transportovati prirodni gas iz polja Šah deniz 2 u Azerbejdžanu preko Turske do Evrope.

BAKU - Nosioi projekta Trans-jadranskog gasovoda (TAP) (Axpo, Statoil i E.ON) potpisali su u utorak deoničarski sporazum sa članovima konzorcijuma Šah Deniz (SOCAR, BP i Total). Sporazum predviđa upravljanje svih potpisnika TAP-om kao (50-50) zajedničkom firmom, javlja ruski portal **Oil and Gas Eurasia**.

MOSKVA – Inostrane kompanije neće dobiti licence za razvoj naftnih polja u ruskom podmorju, razjasnio je u utorak vicepremijer Arkadij Dvorkovič. On je, kako prenose *Vedomosti*, rekao na press konferenciji da će strane firme moći da učestvuju kao tehnološki partneri, ali ne i nosioci licenci. Dvorkovič je dodao da je na nedavnom sastanku vlade usvojena principijelna odluka o omogućavanju stranim kompanijama da učestvuju u podmorskim projektima samo kao manjinski partneri ruskih državnih kompanija – „pod uslovima koji će naknadno biti određeni“.

REGION

BEČ - BiH je dobila rok od dva meseca za usvajanje zakona o gasnom sektoru na državnom nivou, saopštio je 24. januara Sekretarijat Energetske zajednice i ponovio ponudu da pomogne Sarajevu u sastavljanju nacrtu ovog zakona, ukoliko za to postoji politička volja. U tekstu se dodaje da će Sekretarijat, u skladu sa odgovorom koji dobije od vlasti BiH, možda predati ovaj

slučaj Savetu ministara EU. Sekretarijat navodi da je uočio nekoliko problematičnih aspekata u entitetskim zakonima o gasnom sektoru. Ukazano je da u Federaciji BiH ne postoji regulatorna agencija, a ni jedan entitet nema odgovarajuća pravila o mrežnim tarifama, procedurama o izuzeću, otvaranju tržišta i tehničkim regulativama. „Postojanje takvih pravila suštinsko je ne samo za saradnju u skladu sa obavezama koje je BiH preuzela kao strana iz prihvaćenog sporazuma, nego je važno i za pravnu i regulatornu sigurnost koje su neophodne za privlačenje potrebnih investicija u infrastrukturu, poput Gasnog prstena Energetske zajednice“, navodi se u saopštenju. *Srna*

TIRANA – Albansko regulatorno telo oduzelo je tamošnjoj podfirmi češke kompanije ČEZ licencu za distribuciju električne energije u toj zemlji. Regulacioni ured ERO odluku obrazlaže navodom da ČEZ Shperndarje nije obezbedila distribuciju struje i nije investirala u distribucionu mrežu, dok ČEZ smatra da je postupak albanskih institucija u suprotnosti s tamošnjim zakonima. Albanski regulator je istovremeno odredio administratora koji će preuzeti upravljanje firmom. Portparol ČEZ-a Barbora Pulpanova najavila je pokretanje međunarodne arbitraže dodajući da će kompanija tom odlukom izgubiti akcionarska prava u distributivnoj firmi u Albaniji. Grupacija ČEZ je ušla u Albaniju 2009. godine, kada je za 102 miliona evra kupila 76 odsto udela u tamošnjem distributeru električne energije. Kompanija se prošle godine našla u problemu, jer je državni regulator udvostručio cenu struje koju je ČEZ Shperndarje morao da plati državnom proizvođaču električne energije, a pri tome mu nije dozvoljeno da poveća cenu krajnjim potrošačima. Agencija Moody's je procenila da bi ČEZ odlaskom iz Albanije izgubio oko 200 miliona evra. *ČTK*

ZAGREB - Nacrt Zakona o ugljikovodoncima koji treba da uredi pitanje tendera za koncesiju za istraživanje nafte i gasa, vrlo je nedorečen i ne nudi investitorima siguran pravni okvir, zaključak je okruglog stola koji su organizovali Hrvatska akademija nauka i strukovno udruženje inženjera i geologa. Prema nacrtu Zakonom pregovore s investitorima i ugovor o koncesiji priprema i zaključuje Ministarstvo privrede, umesto Vlada, kakva je svetska praksa. Dozvola za istraživanje i proizvodnju izdaje se na maksimalnih 25 godina. Nacrt zakona ne uređuje pitanje royaltija (tj. rudarske rente), već će iznos biti definisan ugovorom s koncesionarom, što je takođe pravni presedan jer ne garantuje investitorima predvidljiv pravni okvir. ***Energetika-net***

BUKUREŠT – Rumunska vlada planira uvođenje novog poreza za energetske prenosne i distribucione kompanije, objavljuje ***Romania Insider***. Uvidom u nacrt zakona, list prenosi da novi nameti dolaze kao odgovor na veće zarade koje će imati energetske kompanije sa dodatnom liberalizacijom tržišta, a prihodi će ići na račun energetske ugroženih domaćinstava. Vlada očekuje dodatnih 127 miliona evra do kraja 2014. godine od uvođenja poreza na prirodni monopol operaterima prenosne i distribucione mreže na svaki zaračunat i naplaćen MWh.

ZAGREB - Ministar privrede Hrvatske Ivan Vrdoljak kazao je u intervjuu ***Večernjem listu*** (21. januara) da zbog eventualnog povećanja naknade za obnovljive izvore energije struja neće poskupeti. Te subvencije će „pokušati da budu amortizovane kroz racionalizacije u Hrvatskoj elektroprivredi (HEP), kako bi cena struje za građane ostala ista, rekao je Vrdoljak.

UGLJEVIK - Izgradnja Termoelektrane Ugljevik tri i hidroelektrane Mrsovo, za koju je kompanija Comsar Energy Republike Srpske dobila koncesiju, su investicije vredne oko milijardu evra, rekao je u ponedeljak direktor ove kompanije Siniša Majstorović. On je dodao da su pripremni radovi za izgradnju TE Ugljevik tri pri kraju i očekuje da će u maju početi radovi na izgradnji. Prema njegovim rečima, do 15. januara Comsar Energy će potpisati ugovor sa kineskim partnerima koji će raditi na projektovanju termoelektrane. On je dodao da će termoelektrana biti snage 600 megavata, sa dva bloka snage po 330 megavata, kao i da će se graditi po jedan blok koji će moći da rade nezavisno jedan od drugog preneo je ***Capital.ba***.

RIJEKA - Termoelektrana Rijeka u Urinju u roku od četiri godine bi, umesto mazuta, kao gorivo trebalo da počne da koristi prirodni gas, potvrđeno je iz Hrvatske elektroprivrede (HEP) za ***Novi list***. Jedan od većih zagađivača na primorju, zastarela i preskupa termoelektrana izgrađena pre gotovo 40 godina biće u potpunosti rekonstruisana i modernizovana, navode iz HEP-a.